Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2019-366
(prof. mr. M.L. Hendrikse, voorzitter en mr. R.A.F. Coenraad, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 18 april 2018
Ingesteld door	: Consument
Tegen	: Aegon Levensverzekering N.V., gevestigd te Den Haag, verder te noemen Verzekeraar
Datum uitspraak	: 24 mei 2019
Aard uitspraak	: Bindend advies

Samenvatting

Pensioenverzekering. Beschikbare premieregeling. Consument is verbaasd over het feit dat ondanks het jarenlange defensieve beleggingsprofiel het kapitaal in de maanden voorafgaand aan haar pensionering kon dalen. De Commissie stelt vast dat het lopen van een vorm van beleggingsrisico – ook in deze periode waarin de risico's al zijn verlaagd – inherent is aan een beschikbare premieregeling in de vorm van een beleggingsverzekering, dat zij hier slechts een zeer beperkte invloed op uit kan oefenen en dat een wijziging van de rente in de aanloop tot haar pensioendatum – ondanks de door Verzekeraar genomen maatregelen tot compensatie – gevolgen kan hebben voor de hoogte van de in te kopen pensioenaanspraken.

1. Procesverloop

De Commissie beslist met inachtneming van haar reglement en op basis van de volgende stukken:

- de brief van Consument met bijlagen van 16 april 2018;
- het verweer van Verzekeraar van 29 juni 2018;
- de repliek van Consument van 16 juli 2018;
- de dupliek van Verzekeraar van 10 augustus 2018.

De Commissie stelt vast dat partijen haar advies als bindend zullen aanvaarden.

De Commissie stelt vast dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak kan daarom op grond van de stukken worden beslist.

2. Feiten

Bij de beoordeling van de klacht gaat de Commissie uit van de volgende feiten.

2.1 Uit hoofde van zijn dienstverband bij [bedrijf] nam Consument deel aan een collectieve pensioenregeling.

Tot 1998 op basis van een eindloonregeling en daarna aan de hand van een beschikbare premieregeling op basis van beleggingen. Beide regelingen zijn ondergebracht bij Verzekeraar.

2.2 Op 16 februari 2017 ontving Consument van Verzekeraar een prognose van het eindkapitaal op basis van de beschikbare premieregeling, verdeeld over een tweetal verzekeringen. Per 1 maart 2018, zijnde het moment van pensionering, zou het kapitaal uitkomen op € 488.585,59.

2.3 Op 9 januari 2018 verstrekte Verzekeraar wederom een prognose. Ditmaal een bedrag van € 475.368,28.

2.4 Op 6 maart 2018 ontving Consument van Verzekeraar uiteindelijk de definitieve offerte met betrekking tot het eindkapitaal, zijnde een bedrag van € 453.655,31.

2.5 Consument en Verzekeraar raakten vervolgens in een discussie over hoe het mogelijk was dat in deze relatief korte tijd het pensioenkapitaal – ondanks de defensieve belegging – een dergelijke daling heeft kunnen laten zien. Alhoewel partijen hierover uitvoerig met elkaar van gedachten wisselden, bereikten zij geen overeenstemming, waarna Consument zich tot het Kifid heeft gewend.

3. Vordering, klacht en verweer

Vordering

3.1 Consument vordert dat Verzekeraar op afdoende wijze antwoord geeft op de vraag waarom de waarde van de definitieve offerte zo fors afwijkt van de waarde in de verstrekte prognose van 16 februari 2017 en hem voor dit verschil compenseert.

Grondslagen en argumenten daarvoor

3.2 Deze vordering steunt, kort en zakelijk weergegeven, op de volgende grondslag.

Verzekeraar is toerekenbaar tekort geschoten in de nakoming van zijn zorgplicht door Consument te misleiden en een verkeerd beeld te geven van het inkomen na pensionering.

Verweer Verzekeraar

3.3 Verzekeraar heeft, kort en zakelijk weergegeven, de volgende verweren gevoerd:

Het verloop van het kapitaal van Consument sinds de (eerste) indicatieve offerte dient bekeken te worden aan de hand van het daadwerkelijk opgebouwde kapitaal en niet op basis van de geprognosticeerde bedragen. Op 16 februari 2017 was het opgebouwde kapitaal € 451.644,-, op 1 juni 2017 € 454.072,- en per 1 maart 2018 is het uiteindelijk beschikbare kapitaal licht gedaald tot € 453.655,31.

In de achtereenvolgende opgaven stonden echter andere bedragen vermeld. Een verzekering was namelijk gebaseerd op een pensioendatum 65 jaar, terwijl de andere verzekering een pensioendatum op 67 jaar kende. In de opgave van februari 2017 is dientengevolge voor een deel rekening gehouden met de toekomstige pensioenpremies.

Voorts is op grond van het lifecycle-principe per 1 juni 2017 de overstap gemaakt naar het meest defensieve fonds en bij de opgave van januari 2018 is geen rekening meer gehouden met de toekomstige pensioenpremies. De werkgever van Consument had op dat moment al de pensioenovereenkomst met Verzekeraar beëindigd.

Verzekeraar heeft meerdere malen telefonisch en via e-mail contact gehad met de salarisadministrateur van de vroegere werkgever van Consument en uitgelegd hoe de cijfers tot stand zijn gekomen.

Door de hierboven weergegeven omstandigheden zijn de achtereenvolgende opgaven weliswaar uitermate lastig met elkaar te vergelijken, maar dit neemt niet weg dat een verschil tussen een indicatieve opgave en een definitieve offerte nu eenmaal mogelijk is in een beleggingsverzekering. Een indicatieve offerte is gebaseerd op een historisch behaald en verwacht rendement. Dat dit rendement in het laatste jaar niet werd gerealiseerd, is teleurstellend, maar maakt niet dat de indicatieve offerte te hoog zou zijn ingeschat. Bovendien kunnen aan indicatieve opgaven geen rechten worden ontleend.

4. Beoordeling

4.1 De Commissie staat voor de beantwoording van de vraag in hoeverre Verzekeraar gehouden is om Consument te compenseren voor de daling van het beoogd pensioenkapitaal in de maanden voorafgaand aan de pensioendatum van Consument.

4.2 Allereerst merkt de Commissie op dat het een feit van algemene bekendheid is dat aan beleggen risico's verbonden zijn.

Consument had dan ook moeten of kunnen onderkennen dat de waarde van de beleggingen aan koersschommelingen onderhevig is en dat dit kan leiden tot een hoger dan wel lager pensioenkapitaal op de einddatum van de verzekering.

4.3 Een deel van de pensioenregeling van Consument is een zogenoemde beschikbare premieregeling, waarbij de pensioenpremies, in de regel gevormd door zowel de inleg van de werknemer (de eigen bijdrage) als die van de werkgever, gestort worden in een beleggingsverzekering, welke in beheer is gegeven bij een pensioenuitvoerder.

4.4 Artikel 52 van de Pensioenwet luidt als volgt:

1. Bij de uitvoering van een premieovereenkomst met beleggingsvrijheid is de pensioenuitvoerder verantwoordelijk en handelt daarbij overeenkomstig artikel 135.
2. De pensioenuitvoerder biedt de deelnemer en de gewezen deelnemer de mogelijkheid de verantwoordelijkheid voor de beleggingen over te nemen.
3. Indien de deelnemer of de gewezen deelnemer de verantwoordelijkheid voor de beleggingen heeft overgenomen, adviseert de pensioenuitvoerder de deelnemer of de gewezen deelnemer over de spreiding van de beleggingen in relatie tot de duur van de periode tot pensioendatum, waarbij het beleggingsrisico kleiner wordt naarmate de pensioendatum nadert.
4. De pensioenuitvoerder onderzoekt ten minste een keer per jaar of de beleggingen van de deelnemer of de gewezen deelnemer zich binnen de op basis van het derde lid gestelde grenzen bevinden en informeert de deelnemer en de gewezen deelnemer hierover.
5. Afdeling 4.2.3. van de Wet op het financieel toezicht is van overeenkomstige toepassing op de in dit artikel bedoelde premieovereenkomsten ingeval de deelnemer of gewezen deelnemer de verantwoordelijkheid over de beleggingen heeft overgenomen.
6. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels gesteld worden met betrekking tot dit artikel.

4.5 De pensioenuitvoerder, in casu Verzekeraar, is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het beleggingsbeleid, maar Consument heeft binnen de door de uitvoerder gestelde grenzen de mogelijkheid bepaalde beleggingskeuzes te maken welke met name betrekking hebben op de door de uitvoerder in acht te nemen (beleggings)risicoprofielen. Verzekeraar heeft een overeenkomst met de (voormalig) werkgever van Consument afgesloten waarin de aanwijzingen voor het te voeren beheer over de in de beleggingsverzekering gestorte bedragen zijn vastgelegd. Hierbij is het gebruikelijk dat beleggings- en renterisico's, binnen de afgesproken risicoprofielen, reeds geruime tijd voor het bereiken van de pensioendatum worden verminderd. Ondanks het feit dat het renterisico verlaagd wordt, door het aanpassen van de duration ofwel de rentegevoeligheid van de beleggingen, kan er echter als gevolg van (rente) marktontwikkelingen nog steeds een positief of negatief effect op de waarde van de beleggingen ontstaan en daarmee op de hoogte van de uitkeringen die op pensioendatum voor het alsdan opgebouwde pensioenkapitaal aangekocht kunnen worden.

De rentegevoeligheid van het opgebouwde kapitaal zal op de pensioendatum ongeveer gelijk moeten zijn aan de inkoopfactor waartegen de uitkeringen worden ingekocht. Gebleken is dat partijen hierover niet van mening verschillen.

4.6 Voor zover Consument stelt dat een substantiële waardevermindering in het laatste jaar voor de pensioendatum niet mag voorkomen en Verzekeraar te veel risico heeft genomen c.q. onvoldoende rekening heeft gehouden met de belangen van Consument, merkt de Commissie op dat de waardedaling uiteindelijk zeer beperkt was in relatie tot de totale waarde van het pensioenkapitaal. Verzekeraar heeft aangegeven dat hij het beleggingsrisico – conform de Pensioenwet en in lijn met zijn zorgplicht – heeft afgebouwd naarmate de pensioendatum naderde. De Commissie heeft, op basis van de beschikbare stukken, geen reden om aan te nemen dat Verzekeraar in dezen te risicovol heeft belegd dan wel op andere wijze tekort is geschoten.

4.7 Voorts heeft de Commissie, ook nu weer op basis van de beschikbare stukken, geen reden om aan te nemen dat Verzekeraar de ingelegde premies niet zou hebben belegd in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden. Het principe van pensioengericht beleggen in het kader van het zogenoemde life-cycle-systeem heeft als doel in de periode voorafgaand aan de ingangsdatum van het pensioen de risico's te verkleinen teneinde vergaande schommelingen in de beoogde pensioenuitkeringen te beperken, maar dit neemt naar het oordeel van de Commissie niet weg dat marktomstandigheden tot zowel waarde-stijgingen als waardedalingen van de beleggingen kunnen leiden. Met name (onvoorziene) ontwikkelingen op de rentemarkt kunnen in de laatste fase voor de pensioendatum gevolgen hebben voor de waarde van de beleggingsportefeuille.

4.8 De Commissie wil overigens niet onopgemerkt laten dat Consument zich diende te realiseren dat het lopen van een vorm van beleggingsrisico – ook in de maanden voorafgaand aan de pensioendatum waarin de risico's al zijn verlaagd – inherent is aan een beschikbare premieregeling in de vorm van een beleggingsverzekering, dat hij hier slechts een zeer beperkte invloed op uit kan oefenen en dat een wijziging van de rente in de aanloop tot zijn pensioendatum – ondanks de door Verzekeraar genomen maatregelen tot compensatie – gevolgen kan hebben voor de hoogte van de in te kopen pensioen-aanspraken.

4.9 Alle omstandigheden in ogenschouw genomen ziet de Commissie – zoals zij al eerder oordeelde in haar uitspraken onder nummer 2019-217 en 2019-218 – dan ook geen aanleiding om Consument een vergoeding toe te kennen voor de daling van het pensioenkapitaal. De slotsom is derhalve dat de vordering van Consument zal worden afgewezen.

5. Beslissing

De Commissie wijst de vordering af.

In artikel 2 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van bindende beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Op de website van Kifid vindt u praktische informatie over het instellen van beroep. Zie hiervoor www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid .

U kunt, binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak, bij de Voorzitter van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening schriftelijk een verzoek indienen tot herstel van kennelijke vergissingen in de uitspraak. U moet daarbij met name denken aan correctie van reken- of schrijffouten en verbetering van namen en data. De volledige procedure met de termijnen die daarbij in acht moeten worden genomen staat beschreven in artikel 40 van het Reglement.